

Inventarisatie veenmosrietland Tweemolentjeskade Delft

sep 2025 - mrt 2026

Patrick Ehlert

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
Website : delfland.knnv.nl
Bluesky: KNNV Natuurlijk Delfland
Youtube: natuurlijk delfland

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging (KNNV)

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding.....	3
2 Gebied.....	3
3 Opzet van het onderzoek	4
4 Resultaten	5
5 Vergelijking met eerdere inventarisaties	6
6 Toekomst	8
7 Dankwoord	8

Copyright: Natuurlijk Delfland, 2026

Referentie: Patrick Ehlert, Inventarisatie veenmosrietland Tweemolentjeskade Delft,
Natuurlijk Delfland, 2026

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding.

Foto voorkant: het oostelijk deel van het onderzochte rietmoeras

Samenvatting

Eind 2025 en begin 2026 is er een mosseninventarisatie gedaan in het veenmosrietland bij de Tweemolentjeskade in Delft. De resultaten van deze inventarisatie zijn vergeleken met de data van de mosseninventarisatie in dit gebied uit 2016. Opvallende recente vondsten die niet in 2016 werden gevonden waren Beekstaartjesmos, Lippenmos en Glanzend platmos. Niet teruggevonden tijdens deze inventarisatie zijn Rond boogsterrenmos, Moerasdikkopmos en Moerasikkelfmos, maar het valt zeker niet uit te sluiten dat deze nog steeds in het gebied aanwezig zijn. Het moerasgebied verlandt heel langzaam, maar dit lijkt vooralsnog weinig effect te hebben op de hoeveelheid en diversiteit van de aanwezige mossen.

1 Inleiding

Het meest veenmosrijke gebied in de gemeente Delft is het veenmosrietland bij de Tweemolentjeskade. In 2013 en 2016 zijn door de provincie Zuid-Holland vegetatieopnames gemaakt waarbij geïnventariseerd is welke mossen in dit gebied voorkomen. Verder is er in 2021 een uitgebreide flora- en fauna inventarisatie gedaan in de moerasstrook van de Tweemolentjesvaart in Delft en de aangrenzende Nootdorpse Plassen. Hierbij is naar zeer veel verschillende soortgroepen gekeken, waaronder ook mossen. Echter, van de inventarisatie uit 2021 zijn (bij ons) geen exacte locatie en aantallen gevonden mossensoorten bekend waardoor deze inventarisatie niet in ons onderzoek kon worden meegenomen.

Door toegenomen interesse in mossen binnen Natuurlijk Delfland (KNNV) is het plan opgevat om een nieuwe inventarisatie te doen in het veenmosrietland om te kijken wat er veranderd is sinds de mosseninventarisatie uit 2016.

2 Gebied

Het onderzochte gebied is het beschermde natuurgebied gelegen tussen de Tweemolentjeskade en de Tweemolentjesvaart. Het terrein is langgerekt en wordt doorsneden door een fietspad zodat er een duidelijk oostelijk en westelijk deel is. In waarneming.nl hebben we een gebruikerslocatie aangemaakt zodat eenvoudig is te zien welke soorten in het gebied zijn gevonden: <https://waarneming.nl/locations/users/135988/> (zie ook foto hieronder).

Het onderzochte gebied in waarneming.nl (blauw-omrand)

Het oostelijk en westelijk deel van het rietmoeras lijken op elkaar en beide delen zijn ruwweg op te delen in 3 langgerekte stroken. Langs de kant van de Tweemolentjeskade is een smalle, droge strook die iets hoger ligt. Hier zijn vooral grassen te vinden. Ook aan de noordkant, langs de vaart, is een smalle strook te vinden die net ietsje hoger ligt. Hier is veel riet, gras en mos (niet veenmos) te vinden. Tussen deze 2 stroken ligt een relatief brede, natte strook met veel veenmos.

In beide delen zijn ook een aantal oude wilgen te vinden. Daarnaast is er opslag van vooral zwarte appelbes, zwarte els en berk, maar die worden gekortwiekt bij het jaarlijkse maaien van het riet. Hierbij wordt, sinds een aantal jaar, het riet voor de helft gemaaid zodat er ieder jaar ook afwisselend een helft blijft staan.

Wat verder opviel is dat recent (september 2025) een vierkant van ongeveer 15x15 meter is afgeplagd van het veenmos in het westelijk deel, vlakbij het fietspad.

3 Opzet van het onderzoek

De mosseninventarisatie is gedaan door 3 personen die op 4 verschillende ochtenden het gebied bezocht hebben. Zowel het oostelijke als het westelijk deel zijn beide twee keer bezocht; een keer eind oktober/begin november en een tweede keer eind februari/begin maart. Het gebied is hierbij, zover dat kon, zigzaggend doorlopen om verschillende plekken af te speuren. Stukken die dichtbegroeid waren met riet zijn overgeslagen. Per gevonden

mossoort is een schatting gemaakt van hoe vaak deze voorkomt in het gebied. Hierbij hebben we 5 categorieën gebruikt: zeer weinig, weinig, gemiddeld, veel en zeer veel.

4 Resultaten

In de tabel hieronder staan alle 18 soorten gevonden mossen met een schatting van hoe vaak deze voorkomen in het onderzochte gebied:

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Schatting hoeveelheid
Gewoon veenmos	Sphagnum palustre	zeer veel
Fraai veenmos	Sphagnum fallax	veel
Haakveenmos	Sphagnum squarrosum	weinig
Gewoon kantmos	Lophocolea bidentata	weinig
Lippenmos	Chiloscyphus polyanthos	zeer weinig
Gewoon krulmos	Funaria hygrometrica	zeer weinig
Gewoon sterrenmos	Mnium hornum	zeer weinig
Gewoon viltsterrenmos	Rhizomnium punctatum	zeer weinig
Gerimpeld boogsterrenmos	Plagiomnium undulatum	weinig
Glanzend platmos	Plagiothecium denticulatum	zeer weinig
Gewoon puntmos	Calliergonella cuspidata	zeer veel
Gewoon haakmos	Rhytidiadelphus squarrosus	zeer veel
Gewoon haarmos	Polytrichum commune	zeer veel
Roodviltmos	Aulacomnium palustre	gemiddeld
Beekstaartjesmos	Philonotis fontana	weinig
Gewoon dikkopmos	Brachythecium rutabulum	weinig
Fijn laddermos	Kindbergia praelonga	weinig
Boomsnavelmos	Rhynchostegium confertum	zeer weinig

Tabel 1: Alle gevonden mossen en een schatting van de aantallen

Waarschijnlijk is ook Knolletjesmos (*Dicranella staphylina*) gevonden, maar hier kon niet 100% uitsluitel over gegeven worden. Deze soort is daarom verder buiten beschouwing gelaten.

Voor de vondsten van Beekstaartjesmos, Lippenmos en Glanzend platmos zijn interessant. Volgens de [verspreidingsatlas](#) is dit de enige vindplaats van Beekstaartjesmos in de omgeving Delfland. Ook Lippenmos wordt verder zeer weinig in de omgeving gevonden

(bron: [verspreidingsatlas](#)). Glanzend platmos werd eind negentiger jaren en begin 2000 vrij vaak gevonden, maar in de laatste 15 jaar nauwelijks (bron: [verspreidingsatlas](#)).

De waarnemingen van de inventarisatie zijn terug te vinden op waarneming.nl ([lijst met alle 4 sessies](#)) en/of de verspreidingsatlas ([lijst 6 februari](#) en [lijst 6 maart](#)).

5 Vergelijking met eerdere inventarisaties

Het is bekend dat in 2016 in opdracht van de provincie Zuid-Holland vegetatieopnames zijn gedaan in het door ons onderzochte gebied. Bij deze inventarisatie is een aantal blokken van 5x5 meter nauwgezet geïnventariseerd. Het rapport hiervan hebben we helaas niet terug kunnen vinden, maar (alle?) data is online terug te vinden in de online Flora en fauna verkenner. In de tabel hieronder hebben we per soort op een rij gezet of de soort gevonden is in;

1. de vegetatieopnames uit 2016
2. “losse” waarnemingen gedaan tussen 2016 en oktober 2025 via waarneming.nl
3. en nogmaals wat onze inschatting is van de huidige situatie.

	Vegetatieopnames jun 2016	Waarneming.nl jun 2016 - sep 2025	Onze schatting sep 2025- mrt 2026
Gewoon veenmos	1x 75 - 100% 4x 50 - 75% 2x 12.5 - 25% 2x 0.5 - 5%	3x (apr '20, aug '21 en mei '22)	zeer veel
Fraai veenmos	1x 12.5 - 25% 5x 0.5 - 5%	geen	veel
Haakveenmos	2x 0.5 - 5%	geen	weinig
Gewoon kantmos	geen	geen	weinig
Lippenmos	geen	geen	zeer weinig
Gewoon krulmos	geen	geen	zeer weinig
Gewoon sterrenmos	geen	geen	zeer weinig
Gewoon viltsterrenmos	geen	geen	zeer weinig
Rond boogsterrenmos	3x 0.5 - 5%	geen	geen of zeer weinig (niet gevonden)
Gerimpeld boogsterrenmos	2x 0.5 - 5%	1x (mei '23)	weinig
Glanzend platmos	geen	geen	zeer weinig
Gewoon puntmos	2x 50 - 75% 4x 12.5 - 25% 2x 5 - 12.5% 2x 0.5 - 5%	1x (mrt '21)	zeer veel

Gewoon haakmos	3x 5 - 12.5% 2x 0.5 - 5%	geen	zeer veel
Gewoon haarmos	1x 25% - 50% 1x 12.5 - 25% 7x 0.5 - 5%	1x (aug '25)	zeer veel
Roodviltmos	7x 0.5 - 5%	1x (jun '21)	gemiddeld
Beekstaartjesmos	geen	1x (jun '22)	weinig
Gewoon dikkopmos	4x 0.5 - 5%	geen	weinig
Moerasdikkopmos	3x 0.5 - 5%	geen	geen of zeer weinig (niet gevonden)
Moerassikkelmos	3x 0.5 - 5%	geen	geen of zeer weinig (niet gevonden)
Fijn laddermos	3x 0.5 - 5%	geen	weinig
Boomsnavelmos	geen	geen	zeer weinig
Gewoon pluisdraadmos	geen	1x (apr '25) maar vermoedelijk locatie incorrect	geen of zeer weinig (niet gevonden)

Tabel 2: Soorten mossen gevonden tijdens de inventarisatie in 2016, als incidentele waarneming en onze schatting van de huidige situatie

Bij het vergelijken van deze inventarisatie met die gehouden in 2016 zijn er geen grote verschillen gevonden. Er zijn geen soorten die sinds 2016 een sterke toename of afname laten zien.

Er zijn een drietal soorten die in 2016 zijn gevonden en nu niet; Rond boogsterrenmos, Moerasdikkopmos en Moerassikkelmos. Mogelijk zijn deze soorten nog steeds aanwezig, maar ofwel aanwezig in de stukken met dichtbegroeid riet die overgeslagen zijn, ofwel ze zijn over het hoofd gezien. Daarnaast zijn er ook 8 soorten die in 2016 niet zijn gevonden en nu wel; Gewoon kantmos, Lippenmos, Gewoon krulmos, Gewoon sterrenmos, Gewoon viltsterrenmos, Glanzend platmos, Beekstaartjesmos en Boomsnavelmos. Het is lastig te zeggen of deze soorten echt nieuw zijn voor het gebied sinds 2016, of dat ze destijds toevallig niet in de onderzochte 5-meter vakken aanwezig waren. We vermoeden wel dat Boomsnavelmos destijds niet gevonden is omdat deze alleen gevonden is op een paar wilgen die waarschijnlijk niet waren opgenomen in de onderzochte vakken. Daarnaast weten we dat Glanzend platmos wel in 2013 is gevonden, bij een soortgelijke inventarisatie als in 2016, dus het is aannemelijk dat deze soort al vrij lang in het gebied aanwezig is.

Er is slechts 1 soort die noch in 2016, noch in deze inventarisatie gevonden is, maar wel in de tussentijd gemeld is via waarneming.nl en dat is Gewoon pluisdraadmos. Echter, deze soort lijkt gevonden op een tak waardoor het vermoeden bestaat dat deze niet in het rietmoeras is gevonden, maar in de bosjes en bomenrij direct langs de Tweemolentjeskade, wat net buiten het onderzochte gebied valt.

6 Toekomst

Bij de inventarisatie was ook Kees Mostert betrokken die onder andere in 2021 meedeelde aan een algemene inventarisatie van het gebied. De indruk van Kees is dat de verlanding van het veenmosrietland heel langzaam toeneemt. Dit is een natuurlijke ontwikkeling, maar zou ertoe kunnen leiden dat het rietmoeras langzaam droger wordt en de veenmossen op termijn verdwijnen. Het is wat dat betreft interessant om de ontwikkeling te volgen van het stuk moeras dat in het najaar van 2025 is afgeplagd. Als dit de verlanding tegengaat zonder nadelige gevolgen voor de veenmossen (wat de verwachting is), dan zou verder afplaggen gebruikt kunnen worden om ook op de lange termijn het veenmosrietland te behouden.

Als laatste nog een observatie die niets met mossen te maken heeft. Tijdens de inventarisatie gebeurde het een aantal keer dat er watersnippen uit het overgebleven riet wegvlogen. In het verleden zijn in het onderzochte gebied sporadisch in de wintermaanden watersnippen gezien, maar het lijkt erop dat er een toename van watersnippen is en dat het nieuwe beleid om ieder jaar een deel van het riet te laten staan, positief uitpakt voor deze moerasvogel.

7 Dankwoord

Dank aan Diny Tubbing van de Gemeente Delft voor het verlenen van toestemming om het beschermde natuurgebied te onderzoeken. Ook veel dank aan Kees Mostert en Remko Seijffers voor hun hulp bij het zoeken naar en determineren van alle mossen en hun feedback op dit verslag.

Wij helpen je van de wal in de sloot.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk
Delfland

delfland.knnv.nl

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur. Volg de link om te weten of het lidmaatschap ook iets voor jou is: <https://natuurlijkdelfland.knnv.nl/lid-worden-2/>